

Dominik Budský, Kanovníci Metropolitní kapituly pražské 1378-1390.

Posudek na diplomovou práci.

Magisterská práce Dominika Budského si za první cíl stanovila prosopografické studium kanovníků pražské kapituly v letech 1378-1390. Chronologické vymezení práce bylo dáno časovým rozsahem rukopisu archivu pražské kapituly Cod. XIII., který obsahuje protokoly přijímání kanovníků. Ten se stal stěžejním nevydaným pramenem, o který se práce opírá. Výsledná studie pak značně přerostla původní záměr a vedle sledovaného prosopografického základu dospěla k některým pozoruhodným výsledkům obecnějšího charakteru.

Pečlivé a detailní shromáždění všech z literatury a pramenů (rukopisných i výtvarných) dosažitelných údajů o celkem 65 kanovnících pražské kapituly v příslušném období (z toho 41 z nich je zachyceno v Cod. XIII, dalších 24 již nikoliv, ale ve stejné době se ve svazku kapituly vyskytovali) je sestaveno v obsáhlé příloze práce (s.106-205), kde materiál ke každému kanovníkovi je sestaven do deseti věcných bodů a uvnitř nich řazen chronologicky. Je-li údajů mnoho (zvl. bod I), jsou z úsporných důvodů psány v plných odstavcích, což poněkud znepřehledňuje orientaci v nich, nicméně jako základní a dokladový materiál o každé osobnosti tu uživatel najde maximum. K celku přílohy je připojen pro větší přehlednost abecedně řazený rejstřík odkazující na základní číslo, pod nímž je v prosopografické příloze každý kanovník uveden. Na to je běžně odkazováno při uvedení jména příslušného kanovníka i v textu práce, takže tu odpadlo stálé hromadění citací. Promyšlená stavba a propojení práce tu přinesly výsledky. Součástí přílohy je i seznam veřejných notářů, jejichž instrumenty jsou opsány v Cod. XIII., vždy s příslušnými chronologickými údaji.

Shromážděný materiál pak diplomant zpracoval v textu práce ve dvou stěžejních kapitolách a v řadě navzájem provázaných podkapitol. Postupuje v nich od vymezení pojmu kanonikátu (na základě normativních ustanovení statut) a základních údajů o provizním systému, který přijímání nových kanovníků výrazně ovlivnil, ke stanovení různých typů přijímání kanovníků, resp. zápisů o tom, jak se v Cod. XIII. objevují, včetně postižení osob, kterých se jednotlivé typy týkaly, sleduje okruhy přímluvců, kteří za jednotlivými uchazeči stáli a na základě rozboru Cod. XIII a všeho shromážděného materiálu rozlišuje prebendátní a neprebendátní kanovníky. Dále si všímá držby dalších typů beneficí u „svých“ kanovníků a jejich ostatních veřejných funkcí, jejich universitního vzdělání, sociálního původu a vzájemné provázanosti těchto položek. Vše doprovází názornými a promyšlenými grafy. Až potud by bylo možno říci, že práce je dobře zpracovanou prosopografickou studií na slušné úrovni. Je samozřejmě vybavena úvodním přehledem problematiky a hutným závěrem, rozбором užitých pramenů a literatury a jejich soupisem, kombinovaným se seznamem zkráceně citovaných děl.

Kde však diplomová práce přerostla svými výsledky do příspěvku k obecné historiografii, je především vymezení pojmu „mnohoexpektanství“, které autor zavádí. Postřehl totiž a důsledně si všiml rozdílu mezi existencí expektance a tím i následným faktem přijetí jejího držitele za kanovníka na jedné a plnohodnotným kanonikátem podmíněným držbou prebendy na druhé straně. Samo o sobě nejde o věc neznámou, rozdíl je ve speciálnější literatuře samozřejmě respektován, ale v běžné historické literatuře nikoliv a ze ztotožnění či záměny obého jsou pak vyvozovány důsledky. Proto považuji vymezení (a prokázání) pojmu mnohoexpektanství za výstižné a užitečné. (Pro případné publikování této

problematiky bych doporučovala ještě detailní sledování non obstante formulí u všech exspektancí alespoň u vybraných osob.)

Pro interní kapitulní prostředí považuji za významný postřeh o totožnosti jednoho z písařů Cod. XIII a hlavního písaře vizitačního protokolu z 1378-82, a o odtud vyvoditelné úloze Pavla z Janovic v kapitulním prostředí sklonku sedmdesátých let 14.st., zřejmě významnější než se dosud mělo za to. V detailu by tu bylo dobré jednou propojit chronologii zapisování Víta Borvíkova v Cod. XIII a ve vizitačním protokolu, což ovšem je nad rámec předkládané práce.

Na práci si cením logického, promyšleného postupu, bez zbytečné upovídání, ale také autorovy střídme opatrnosti při vynášení soudů. (Např. porovnání universitních gradů kanovníků šlechtického a měšťanského původu, kde se D. Budský obezřetně vzdává lákavého pokusu vysvětlit rozdílnou preferenci oborů v obou skupinách (s.83, 91).

Drobné připomínky lze jistě také najít: na s. 64: Havla z Kněžic lze sotva řadit do okruhu papežských kandidátů kanonikátu, když se za něj jako za svého kaplana přimlouval Karel IV. (ostatně autor sám v poznámce říká, že se Havel v okruhu kurie nevyskytuje). Občas autor jakoby pracně hledal vysvětlení skutečnosti, která je běžná – k jeho cti budiž řečeno, že dospívá k správnému řešení a při první rozsáhlejší práci je to pochopitelný a sympatický rys. Celkové koncipování práce, její promyšlenost a konkrétní výsledky však daleko převyšují případné drobné neobratnosti v jednotlivostech, které tu proto není třeba uvádět.

Práci Dominika Budského, Kanovníci Metropolitní kapituly pražské 1378-1390, mohu jako výbornou práci doporučit s plnou odpovědností k obhajobě a současně dávám komisi na zvážení její uznání jako rigorozní práce k získání titulu PhDr.

Prof.dr.Zdenka Hledíková, CSc.

V Praze, dne 18. května 2006.